

ĐỀ CƯƠNG CHI TIẾT

Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành Đề án “Nâng cao vai trò, hiện đại hóa, phát triển trợ giúp pháp lý đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045”

I. Bộ cục

Quyết định của Thủ tướng Chính phủ ban hành Đề án “Nâng cao vai trò, hiện đại hóa, phát triển trợ giúp pháp lý đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045” dự kiến gồm 03 điều:

- Điều 1 phê duyệt Đề án “Nâng cao vai trò, hiện đại hóa, phát triển trợ giúp pháp lý đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045” với những nội dung của Đề án.

- Điều 2 về hiệu lực thi hành của Quyết định.

- Điều 3 về các cơ quan, tổ chức có trách nhiệm thi hành Quyết định.

II. Nội dung cơ bản của Đề án

Nội dung dự kiến của Đề án bao gồm: quan điểm chỉ đạo, mục tiêu và tầm nhìn, các nhiệm vụ và giải pháp chủ yếu, kinh phí và tổ chức thực hiện. Cụ thể như sau:

1. Quan điểm

1.1. Cụ thể hóa đầy đủ các định hướng, chỉ đạo về trợ giúp pháp lý được nêu tại Nghị quyết số 27-NQ/TW ngày 09/11/2022 của Ban Chấp hành Trung ương khóa XIII về tiếp tục xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam trong giai đoạn mới và các nội dung về an sinh xã hội có liên quan đến hoạt động trợ giúp pháp lý trong các văn bản của Đảng và Nhà nước.

1.2. Lấy người được trợ giúp pháp lý làm trung tâm, bảo đảm giúp người dân tiếp cận hoạt động trợ giúp pháp lý nhanh chóng, kịp thời, thuận lợi, có chất lượng và ngày càng chuyên nghiệp, hiện đại. Tăng cường chất lượng, hiệu quả vụ việc trợ giúp pháp lý tham gia tố tụng góp phần bảo đảm tố tụng tư pháp dân chủ, công bằng, văn minh, pháp quyền, hiện đại, nghiêm minh, dễ tiếp cận, bảo đảm và bảo vệ quyền con người, quyền công dân.

1.3. Tăng cường hiệu lực, hiệu quả quản lý hoạt động trợ giúp pháp lý. Nâng cao chất lượng hoạt động, khẳng định vị trí, vai trò của cơ quan, tổ chức trợ giúp pháp lý nhà nước trong việc bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp cho người thuộc diện được trợ giúp pháp lý.

1.4. Tăng cường hiện đại hóa, ứng dụng công nghệ thông tin, chuyển đổi số trong công tác trợ giúp pháp lý góp phần đáp ứng yêu cầu xây dựng Chính phủ điện tử, Tòa án điện tử hướng tới xây dựng Chính phủ số. Sử dụng có hiệu quả các nguồn lực Nhà nước dành cho hoạt động trợ giúp pháp lý và huy động nguồn lực xã hội tham gia hoạt động này.

2. Mục tiêu và tầm nhìn

2.1. Mục tiêu chung

Hệ thống cơ quan, tổ chức trợ giúp pháp lý nhà nước được củng cố, kiện toàn, tăng cường năng lực, chuyên nghiệp hóa, tiến lên hiện đại, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số, đáp ứng nhanh chóng, kịp thời, đầy đủ, có chất lượng cao nhu cầu trợ giúp pháp lý của người dân; hoàn thiện thể chế trợ giúp pháp lý nhằm xây dựng hệ thống pháp luật trợ giúp pháp lý đồng bộ, khả thi; nâng cao vị trí, vai trò, chất lượng hoạt động trợ giúp pháp lý tiến tới xác định trợ giúp pháp lý là một trong những trụ cột trong việc bảo đảm quyền tiếp cận pháp luật cho người dân, tạo sự công bằng trong tiếp cận công lý và góp phần tích cực vào cải cách tư pháp, cải cách hành chính, xây dựng và hoàn thiện Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa, đồng thời đóng góp vào việc thực hiện chính sách phát triển kinh tế - xã hội, an sinh xã hội; phấn đấu trở thành nước có hoạt động trợ giúp pháp lý phát triển, tiên tiến trong khu vực và trên thế giới.

2.2. Mục tiêu đến năm 2030

a) Thể chế trợ giúp pháp lý tiếp tục được hoàn thiện nhằm khắc phục những hạn chế, bất cập trong quá trình triển khai thực hiện và nâng cao hiệu quả hoạt động trợ giúp pháp lý.

b) Tổ chức của cơ quan, tổ chức trợ giúp pháp lý ở Trung ương và địa phương được củng cố, kiện toàn, nâng cao năng lực. Cơ quan quản lý về trợ giúp pháp lý ở Trung ương được nâng cao năng lực bảo đảm quản lý, chỉ đạo, điều hành có hiệu quả, điều phối hỗ trợ các tổ chức trợ giúp pháp lý trong toàn quốc, thu hút sự tham gia đóng góp của xã hội.

Xây dựng tổ chức thực hiện trợ giúp pháp lý nhà nước thành tổ chức sự nghiệp công trọng điểm của Ngành Tư pháp cung cấp dịch vụ công thiết yếu và thực hiện nhiệm vụ chuyên môn, chính trị. Năng lực của người thực hiện trợ giúp pháp lý, tổ chức trợ giúp pháp lý được nâng cao theo hướng chuyên nghiệp bảo đảm triển khai có hiệu quả đáp ứng yêu cầu trợ giúp pháp lý đa dạng, phức tạp trong phạm vi toàn quốc. Hiện đại hóa cơ sở vật chất, hạ tầng kỹ thuật để cung cấp dịch vụ trợ giúp pháp lý tốt hơn cho người được trợ giúp pháp lý.

c) Nâng cao khả năng tiếp cận và thụ hưởng trợ giúp pháp lý của người thuộc diện được trợ giúp pháp lý khi có tranh chấp, vướng mắc pháp luật. Nghiên cứu mở rộng đối tượng được trợ giúp pháp lý phù hợp với điều kiện kinh tế - xã hội của đất nước.

d) Tăng số lượng vụ việc trợ giúp pháp lý, nhất là các vụ việc trợ giúp pháp lý trong tố tụng khi mở rộng diện người được trợ giúp pháp lý. Phần đầu đạt tỷ lệ 95% trở lên người dân thuộc đối tượng được trợ giúp pháp lý tiếp cận và được trợ giúp pháp lý khi có yêu cầu.

đ) Dịch vụ trợ giúp pháp lý được cung cấp theo phương thức đơn giản thủ tục, thuận tiện cho người dân, tăng mức độ cung cấp dịch vụ công trực tuyến trong lĩnh vực trợ giúp pháp lý, ứng dụng các phương thức hiện đại kết nối với các dịch vụ, các hoạt động của Chính phủ, cơ quan, tổ chức liên quan. 100% thủ tục hành chính trong lĩnh vực trợ giúp pháp lý được xác định là dịch vụ công trực tuyến tại tất cả các địa phương và được tích hợp lên Cổng dịch vụ công quốc gia. Số hóa 100% hồ sơ vụ việc trợ giúp pháp lý kết thúc.

e) Cơ chế thẩm định, đánh giá chất lượng, hiệu quả vụ việc trợ giúp pháp lý được tăng cường; nâng cao hiệu lực, hiệu quả của công tác quản lý nhà nước về trợ giúp pháp lý, bảo đảm sử dụng nguồn lực cho công tác trợ giúp pháp lý hiệu quả; sự phối hợp ngày càng chặt chẽ, hiệu quả với các cơ quan, tổ chức trong công tác trợ giúp pháp lý.

g) Nâng cao, thể hiện vai trò rõ nét, tích cực của hoạt động trợ giúp pháp lý trong an sinh xã hội, phát triển kinh tế - xã hội đất nước thông qua việc triển khai hiệu quả hoạt động trợ giúp pháp lý và tạo sự đồng bộ với các hoạt động khác trong các Chương trình mục tiêu quốc gia về giảm nghèo bền vững, xây dựng nông thôn mới, phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi và các chương trình, đề án có liên quan đến trợ giúp pháp lý.

h) Phần đầu trở thành nước có hoạt động trợ giúp pháp lý phát triển trong khu vực, đáp ứng yêu cầu trợ giúp pháp lý của người dân sớm, kịp thời và có chất lượng.

2.3. Tầm nhìn đến năm 2045

Đến năm 2045, phần đầu đạt tỷ lệ 100% người dân thuộc đối tượng được trợ giúp pháp lý tiếp cận và được trợ giúp pháp lý khi có yêu cầu; chất lượng dịch vụ trợ giúp pháp lý được nâng cao theo hướng chuyên nghiệp và hiện đại, đáp ứng tối đa yêu cầu trợ giúp pháp lý của người dân một cách kịp thời, có chất lượng cao. Nghiên cứu đưa quyền được trợ giúp pháp lý trong bào chữa khi họ

không đủ khả năng thuê luật sư là quyền cơ bản của công dân ghi nhận trong Hiến pháp – Văn bản pháp luật cao nhất nhằm góp phần bảo đảm công bằng trước công lý¹. Phần đầu trở thành nước có hoạt động trợ giúp pháp lý tiên tiến trong khu vực và thế giới. Đưa hoạt động trợ giúp pháp lý là một công cụ quan trọng của Nhà nước Việt Nam trong việc bảo vệ quyền con người, quyền công dân và trong việc thực thi các cam kết quốc tế có liên quan.

3. Các nhiệm vụ và giải pháp chủ yếu

3.1. Giai đoạn đến năm 2030

a) Về hoàn thiện thể chế, chính sách

- Tiếp tục triển khai có hiệu quả Luật Trợ giúp pháp lý năm 2017 và các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành Luật, Đề án đổi mới công tác trợ giúp pháp lý giai đoạn 2015 – 2025; phát hiện những khó khăn, vướng mắc trong công tác trợ giúp pháp lý và tiếp tục hoàn thiện thể chế công tác trợ giúp pháp lý phù hợp với yêu cầu thực tiễn.

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp, Ủy ban nhân dân cấp tỉnh và các cơ quan, tổ chức có liên quan.

Thời gian thực hiện: Thường xuyên

- Nghiên cứu, sửa đổi Nghị định số 144/2017/NĐ-CP ngày 15/12/2017 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Trợ giúp pháp lý².

Nội dung dự kiến đề xuất sửa đổi: mở rộng điều kiện có khó khăn về tài chính để bảo đảm người thuộc hộ mới thoát nghèo, hộ có thu nhập trung bình làm diêm nghiệp, lâm nghiệp, ngư nghiệp, người lao động có thu nhập thấp được trợ giúp pháp lý khi có nhu cầu; điều kiện thành lập Chi nhánh, về cơ sở dữ liệu trợ giúp pháp lý...

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp phối hợp với Bộ Nội vụ, Bộ Tài chính, Văn phòng Chính phủ, các bộ, ngành, địa phương có liên quan.

Thời gian thực hiện: Theo Chương trình công tác của Chính phủ (dự kiến năm 2024 - 2025)

¹ Trước đây bản dự thảo Hiến pháp 2013 sửa đổi bản Hiến pháp 1992 khi lấy ý kiến toàn dân đã có nội dung về quyền được trợ giúp pháp lý. Tuy nhiên khi thông qua thì tại thời điểm đó cân nhắc nên chưa thể hiện nội dung trợ giúp pháp lý trong Hiến pháp 2013. Ở thời điểm 2031 – 2045, khi điều kiện kinh tế - xã hội của đất nước đã phát triển hơn thì việc nghiên cứu, xem xét đưa nội dung được trợ giúp pháp lý miễn phí trong quyền bào chữa khi họ không đủ khả năng thuê luật sư trở thành một quyền cơ bản của công dân là phù hợp.

² Trường hợp Nghị định chưa được ban hành trước thời điểm ban hành Đề án.

Sản phẩm đầu ra: Nghị định sửa đổi, bổ sung Nghị định số 144/2017/NĐ-CP ngày 15/12/2017 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Trợ giúp pháp lý.

- Nghiên cứu, đề xuất sửa đổi một số quy định của Luật Trợ giúp pháp lý năm 2017 và xây dựng các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành phù hợp với tình hình thực tiễn.

Nội dung dự kiến đề xuất sửa đổi: mở rộng đối tượng trợ giúp pháp lý; quy định trợ giúp viên pháp lý là một chức danh tổ tụng tư pháp (tranh tụng tư pháp); xác định rõ hoạt động trợ giúp pháp lý, tổ chức trợ giúp pháp lý nằm trong nhóm hoạt động, cơ quan, tổ chức thực hiện hoạt động tổ tụng tư pháp³; các quy định về ứng dụng công nghệ thông tin, điều phối các vụ việc, hỗ trợ hoạt động trợ giúp pháp lý trong toàn quốc, thu hút sự tham gia của các tổ chức, cá nhân có năng lực, trình độ tham gia trợ giúp pháp lý...

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp phối hợp Bộ Nội vụ, Bộ Tài chính, Văn phòng Chính phủ và các bộ, ngành, địa phương có liên quan.

Thời gian thực hiện: Theo Chương trình xây dựng Luật của Chính phủ, Quốc hội (dự kiến từ năm 2027 - 2029)

Sản phẩm đầu ra: Luật Trợ giúp pháp lý sửa đổi, bổ sung một số quy định của Luật Trợ giúp pháp lý năm 2017 và các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành được sửa đổi, bổ sung phù hợp với tình hình thực tiễn.

- Nghiên cứu, đề xuất văn bản về quy hoạch mạng lưới các Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước và các Chi nhánh trợ giúp pháp lý đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045.

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp phối hợp với Bộ Nội vụ, Văn phòng Chính phủ, các bộ, ngành, địa phương có liên quan.

Thời gian thực hiện: Theo chương trình công tác của Thủ tướng Chính phủ (dự kiến từ năm 2028 - 2029)

Sản phẩm đầu ra: Nội dung quy hoạch mạng lưới các Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước và các Chi nhánh trợ giúp pháp lý đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 được thông qua.

³ Không phải là hoạt động mang tính hỗ trợ, bổ trợ cho hoạt động tư pháp; phân biệt với hoạt động hành chính tư pháp.

- Nghiên cứu, đề xuất sửa đổi một số quy định về trợ giúp pháp lý hoặc có liên quan đến hoạt động trợ giúp pháp lý tại các bộ luật, luật và các văn bản khác có liên quan

Nội dung dự kiến đề xuất sửa đổi: các quy định liên quan đến hoạt động trợ giúp pháp lý trong các bộ luật, luật khác có liên quan được thông qua (như Bộ luật, luật về tố tụng; Pháp lệnh Người có công với cách mạng, Luật Người khuyết tật,...); các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành phù hợp với tình hình điều kiện thực tiễn. Các đề xuất về trợ giúp pháp lý trong công tác bảo trợ xã hội, chính sách người có công....; đề xuất xây dựng Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước thành đơn vị sự nghiệp công trọng điểm được chấp thuận.

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp phối hợp với các bộ, ngành, địa phương, Văn phòng Chính phủ tham mưu, đề xuất

Thời gian thực hiện: Theo chương trình xây dựng văn bản của Quốc hội, Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ và của các bộ, ngành có liên quan (dự kiến từ năm 2026 - 2028)

Sản phẩm đầu ra: Nội dung về trợ giúp pháp lý hoặc liên quan đến hoạt động trợ giúp pháp lý được thông qua trong các bộ luật, luật và các văn bản khác có liên quan

- Nghiên cứu, đề xuất nội dung trợ giúp pháp lý trong các chương trình mục tiêu quốc gia về giảm nghèo bền vững, xây dựng nông thôn mới và phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2026 – 2030 trên cơ sở đánh giá hiệu quả triển khai các nội dung trợ giúp pháp lý trong các chương trình này ở giai đoạn 2021- 2025; đề xuất nội dung trợ giúp pháp lý trong các chương trình, đề án có liên quan khác (nếu có).

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp, Bộ Lao động – Thương binh và xã hội, Bộ Nông nghiệp và phát triển nông thôn, Ủy ban dân tộc và các địa phương có liên quan

Thời gian thực hiện: Theo chương trình xây dựng văn bản của Quốc hội, Thủ tướng Chính phủ (dự kiến từ năm 2024 - 2026)

Sản phẩm đầu ra: Nội dung về trợ giúp pháp lý được thông qua trong các chương trình mục tiêu quốc gia về giảm nghèo bền vững, xây dựng nông thôn mới và phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2026 - 2030 và các chương trình, đề án khác (nếu có).

- Nghiên cứu, đề xuất xây dựng Dự án đầu tư công hệ thống thông tin trợ giúp pháp lý giai đoạn tiếp theo từ năm 2026 – 2030 (theo hướng ứng dụng trí

tuệ nhân tạo vào hoạt động trợ giúp pháp lý) trên cơ sở đánh giá hiệu quả triển khai các nội dung Dự án đầu tư công giai đoạn 2023 – 2027

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp, Bộ Kế hoạch – đầu tư, Bộ Thông tin, truyền thông và các bộ, ngành có liên quan

Thời gian thực hiện: Dự kiến từ năm 2025 - 2026

Sản phẩm đầu ra: Dự án đầu tư công hệ thống thông tin trợ giúp pháp lý giai đoạn tiếp theo từ năm 2026 – 2030 được phê duyệt.

- Nghiên cứu, hoàn thiện các văn bản phối hợp về nội dung trợ giúp pháp lý với các cơ quan có liên quan

Nội dung dự kiến: Quy định nội dung phối hợp trong hoạt động trợ giúp pháp lý với các cơ quan, tổ chức có liên quan

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp, các cơ quan, tổ chức có liên quan

Thời gian thực hiện: Năm 2025 - 2030

Sản phẩm đầu ra: Nội dung trợ giúp pháp lý trong các văn bản phối hợp với các cơ quan, tổ chức có liên quan được ký kết.

- Nghiên cứu hoàn thiện các tiêu chí, quy trình thẩm định, đánh giá chất lượng, hiệu quả vụ việc trợ giúp pháp lý.

Cơ quan thực hiện: Bộ Tư pháp và các cơ quan, tổ chức có liên quan.

Thời gian thực hiện: Năm 2025 – 2030.

Sản phẩm đầu ra: Quy định về tiêu chí, quy trình thẩm định, đánh giá chất lượng, hiệu quả vụ việc trợ giúp pháp lý được ban hành.

b) Về kiện toàn, củng cố, tăng cường năng lực cơ quan trợ giúp pháp lý ở Trung ương

- Nội dung thực hiện:

+ Kiện toàn nhân sự, cơ sở vật chất.

+ Bồi dưỡng kỹ năng quản lý, điều hành, đánh giá hoạt động trợ giúp pháp lý thông qua hướng dẫn sử dụng và vận hành hệ thống quản lý tổ chức và hoạt động trợ giúp pháp lý, hệ thống thông tin trợ giúp pháp lý và các ứng dụng công nghệ thông tin khác có liên quan đến trợ giúp pháp lý.

+ Nghiên cứu cơ chế quản lý, điều phối nguồn lực bảo đảm cho hoạt động trợ giúp pháp lý trên toàn quốc, kiểm soát chất lượng dịch vụ trợ giúp pháp lý do

các tổ chức thực hiện trợ giúp pháp lý, người thực hiện trợ giúp pháp lý cung cấp cho người được trợ giúp pháp lý trên toàn quốc.

- *Cơ quan thực hiện:* Bộ Tư pháp, Bộ Nội vụ và các cơ quan, tổ chức có liên quan.

- *Thời gian thực hiện:* Năm 2025 – 2030.

c) Về kiện toàn, củng cố, tăng cường năng lực Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương tương xứng với đơn vị sự nghiệp công thiết yếu

- *Nội dung thực hiện:*

+ Bảo đảm cơ cấu, số lượng người làm việc, kinh phí, cơ sở vật chất của Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước với vai trò là đơn vị sự nghiệp dịch vụ công thiết yếu và tiếp tục bảo đảm chế độ cho người thực hiện trợ giúp pháp lý; quan tâm hơn nữa trong tuyển dụng, đào tạo nghề, bồi dưỡng đội ngũ chuyên viên phát triển thành trợ giúp viên pháp lý, ưu tiên tuyển dụng viên chức của Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước là người đã được đào tạo nghề luật sư; quan tâm bố trí, sắp xếp số lượng người làm việc cho Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước trên cơ sở cân đối số người làm việc dôi dư từ các đơn vị sự nghiệp chuyển sang tự chủ, sáp nhập, giải thể, bảo đảm ổn định và đủ nguồn lực đáp ứng đầy đủ, chất lượng nhu cầu trợ giúp pháp lý của người dân; quan tâm bố trí nhân sự đảm nhiệm nhiệm vụ về công nghệ thông tin trong hoạt động trợ giúp pháp lý thích hợp...; tiếp tục tăng ngân sách nhà nước và đổi mới việc phân bổ theo hướng tập trung cho dịch vụ sự nghiệp công thiết yếu trợ giúp pháp lý⁴.

+ Kiện toàn hoạt động của các Chi nhánh đã có, thành lập Chi nhánh mới khi đáp ứng yêu cầu của Luật Trợ giúp pháp lý, Nghị định và nhu cầu thực tế tại địa phương.

- *Cơ quan thực hiện:* UBND cấp tỉnh và các cơ quan, tổ chức có liên quan.

- *Thời gian thực hiện:* Năm 2025 – 2030.

d) Về xây dựng đội ngũ người thực hiện trợ giúp pháp lý chuyên nghiệp, có đầy đủ kiến thức và kỹ năng bảo đảm cung cấp dịch vụ trợ giúp pháp lý có chất lượng

- *Nội dung thực hiện:*

⁴ Theo Kết luận số 62-KL/TW ngày 2/10/2023 của Ban Chấp hành trung ương Đảng về việc thực hiện Nghị quyết số 19-NQ/TW về tiếp tục đổi mới hệ thống tổ chức và quản lý, nâng cao chất lượng và hiệu quả hoạt động của các đơn vị sự nghiệp công lập

+ Tăng cường số lượng và nâng cao năng lực cho đội ngũ người thực hiện trợ giúp pháp lý nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng cao về trợ giúp pháp lý của người dân thông qua xây dựng đội ngũ trợ giúp viên pháp lý chuyên sâu trong từng lĩnh vực;

+ Phối hợp bồi dưỡng, tập huấn theo chuyên đề về pháp luật, áp dụng pháp luật tố tụng do Tòa án nhân dân tối cao, Viện Kiểm sát nhân dân tối cao, Bộ Công an tổ chức, trong đó có những nội dung liên quan trực tiếp đến sự tham gia của người bào chữa, người bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp cho trợ giúp viên pháp lý nói riêng và người thực hiện trợ giúp pháp lý nói chung;

+ Tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn nghiệp vụ, kỹ năng và kinh nghiệm cho đội ngũ người thực hiện trợ giúp pháp lý;

+ Tăng cường trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm trợ giúp pháp lý trong hệ thống tổ chức trợ giúp pháp lý, giữa những người thực hiện trợ giúp pháp lý với các cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan trong quá trình thực hiện trợ giúp pháp lý.

- *Cơ quan thực hiện:* Bộ Tư pháp phối hợp với Tòa án nhân dân tối cao, Viện Kiểm sát nhân dân tối cao, Bộ Công an và các cơ quan, tổ chức có liên quan.

- *Thời gian thực hiện:* Năm 2025 – 2030.

đ) Về hoạt động nghiệp vụ trợ giúp pháp lý

- *Nội dung thực hiện:*

Tiếp tục tập trung thực hiện vụ việc trợ giúp pháp lý, nhất là vụ việc tham gia tố tụng có chất lượng, hiệu quả cao; tăng cường quản lý chất lượng, hiệu quả vụ việc trợ giúp pháp lý thông qua việc tổ chức thẩm định, đánh giá chất lượng, hiệu quả vụ việc trợ giúp pháp lý, bảo đảm người được trợ giúp pháp lý tiếp cận dịch vụ trợ giúp pháp lý kịp thời, hiệu quả.

- *Cơ quan thực hiện:* Bộ Tư pháp, UBND cấp tỉnh và các cơ quan, tổ chức có liên quan.

- *Thời gian thực hiện:* Năm 2025 – 2030.

e) Về nâng cao năng lực, phát huy vai trò của cơ quan, tổ chức trợ giúp pháp lý trong cơ chế phối hợp liên ngành, phối hợp trong các chương trình mục tiêu quốc gia

- *Nội dung thực hiện:*

+ Phát huy vai trò trợ giúp pháp lý trong thực hiện liên thông, kết nối với các lĩnh vực trong các chương trình mục tiêu quốc gia, chính sách xã hội giúp người được trợ giúp pháp lý hưởng các chế độ, chính sách, ưu đãi của Nhà nước kịp thời, đồng bộ, hiệu quả;

+ Phát huy cơ chế hội đồng phối hợp liên ngành về trợ giúp pháp lý trong tổ tụng, chủ động phối hợp để đáp ứng nhu cầu phát sinh trợ giúp pháp lý thông qua các hoạt động của cơ quan tiến hành tố tụng và các cơ quan, tổ chức khác.

+ Triển khai hiệu quả Chương trình phối hợp giữa Bộ Tư pháp và tòa án nhân dân về người thực hiện trực tại tòa án, Chương trình phối hợp giữa Bộ Tư pháp và Bộ Công an về người thực hiện trợ giúp pháp lý trực trong điều tra hình sự.

+ Triển khai hiệu quả việc phối hợp các cơ quan, tổ chức trợ giúp pháp lý với các cơ quan, tổ chức khác thông qua các chương trình, quy chế, văn bản phối hợp.

- *Cơ quan thực hiện:* Bộ Tư pháp, Bộ Công an, Liên đoàn luật sư Việt Nam, Trung ương các tổ chức hội..., UBND cấp tỉnh và các cơ quan, tổ chức có liên quan; đề nghị Tòa án nhân dân tối cao, Viện kiểm sát nhân dân tối cao phối hợp.

- *Thời gian thực hiện:* Năm 2025 – 2030.

g) Về tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin phục vụ công tác trợ giúp pháp lý

- *Nội dung thực hiện:*

+ Triển khai hiệu quả Dự án đầu tư công hệ thống thông tin trợ giúp pháp lý (giai đoạn từ năm 2023 – năm 2027), kết nối, chia sẻ cơ sở dữ liệu trợ giúp pháp lý với cơ sở dữ liệu quốc gia về dân cư, cơ sở dữ liệu của các cơ quan tiến hành tố tụng và cơ sở dữ liệu chuyên ngành của các Bộ, ngành, cơ quan có liên quan nhằm giúp người dân tiếp cận và được trợ giúp pháp lý sớm khi có nhu cầu, đồng thời nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước về trợ giúp pháp lý, bảo đảm thông suốt trong hệ thống từ trung ương tới địa phương.

+ Nghiên cứu đề xuất các hoạt động ứng dụng công nghệ thông tin đến năm 2030 nhằm hiện đại hoá hệ thống trợ giúp pháp lý theo hướng có ứng dụng trí tuệ nhân tạo.

+ Rà soát các điều kiện về cơ sở vật chất, thủ tục hành chính trong lĩnh vực trợ giúp pháp lý để thực hiện dịch vụ công trực tuyến và tích hợp các thủ tục này trên Cổng dịch vụ công quốc gia.

+ Bảo đảm cơ sở vật chất, hạ tầng kỹ thuật để tham gia phiên tòa trực tuyến và hiện đại hoá tổ chức thực hiện trợ giúp pháp lý ở địa phương. Thực hiện số hóa 100% hồ sơ vụ việc trợ giúp pháp lý tham gia tố tụng, tư vấn pháp luật, đại diện ngoài tố tụng kết thúc.

- *Cơ quan thực hiện:* Bộ Tư pháp, Bộ Công an, Bộ Lao động – Thương binh và xã hội, Bộ Thông tin, truyền thông, Bộ Kế hoạch – đầu tư, UBND cấp tỉnh và các bộ, ngành, địa phương có liên quan; đề nghị Tòa án nhân dân tối cao, Viện kiểm sát nhân dân tối cao phối hợp.

- *Thời gian thực hiện:* Dự kiến từ năm 2025 - 2030

h) Về đổi mới cách thức và tăng cường hiệu quả truyền thông về trợ giúp pháp lý

- *Nội dung thực hiện:*

Đa dạng hoá các phương thức và nâng cao chất lượng truyền thông về trợ giúp pháp lý, kết hợp các phương thức truyền thông truyền thống với các phương thức truyền thông hiện đại trên mạng xã hội, các diễn đàn trực tuyến, mạng viễn thông, sóng phát thanh, truyền hình... hiệu quả, phù hợp với từng nhóm đối tượng, từng vùng, miền; nâng cao kiến thức, hiểu biết về trợ giúp pháp lý của đội ngũ cán bộ cơ sở, người có uy tín trong cộng đồng trong việc hỗ trợ người dân tiếp cận dịch vụ trợ giúp pháp lý. Hình thành, sử dụng kho dữ liệu vụ việc trợ giúp pháp lý thành công, hiệu quả điện tử.

- *Cơ quan thực hiện:* Bộ Tư pháp, UBND cấp tỉnh và các bộ, ngành có liên quan

- *Thời gian thực hiện:* Dự kiến từ năm 2025 - 2030

i) Về tăng cường các phương thức và hiệu quả công tác quản lý nhà nước về trợ giúp pháp lý

- *Nội dung thực hiện:*

Rà soát, cải cách thủ tục hành chính trong lĩnh vực trợ giúp pháp lý nhằm tạo điều kiện thuận lợi hơn nữa cho việc huy động các nguồn lực xã hội tham gia trợ giúp pháp lý, đơn giản hóa thủ tục trợ giúp pháp lý, khuyến khích các nguồn lực xã hội tham gia vào hoạt động trợ giúp pháp lý, nhất là đội ngũ luật sư có kinh nghiệm tranh tụng, có quy định khuyến khích, vinh danh, động viên tổ chức, cá

nhân tham gia, thực hiện trợ giúp pháp lý đóng góp vào hoạt động trợ giúp pháp lý; đa dạng hóa các hình thức kiểm tra, theo dõi hoạt động trợ giúp pháp lý, nhất là quản lý chất lượng, hiệu quả dịch vụ trợ giúp pháp lý.

- *Cơ quan thực hiện:* Bộ Tư pháp, UBND cấp tỉnh và các bộ, ngành, địa phương có liên quan

- *Thời gian thực hiện:* Dự kiến từ năm 2025 - 2030

k) Về hợp tác quốc tế về trợ giúp pháp lý

- *Nội dung thực hiện:*

Đẩy mạnh quan hệ hợp tác song phương và đa phương nhằm thu hút các nguồn lực, chia sẻ kinh nghiệm hỗ trợ hoạt động trợ giúp pháp lý. Triển khai hiệu quả các dự án, chương trình với các đối tác quốc tế, tham gia các diễn đàn quốc tế cũng như khu vực về trợ giúp pháp lý nói riêng và tiếp cận công lý trong hệ thống tư pháp nói chung, xây dựng hình ảnh, chia sẻ, trao đổi kinh nghiệm những thành tựu của trợ giúp pháp lý ở Việt Nam.

- *Cơ quan thực hiện:* Bộ Tư pháp và các bộ, ngành, địa phương có liên quan

- *Thời gian thực hiện:* Dự kiến từ năm 2025 - 2030

3.2. Tầm nhìn đến năm 2045

- Khi tổng kết, xây dựng sửa đổi Hiến pháp, nghiên cứu đề xuất đưa nội dung được trợ giúp pháp lý miễn phí trong quyền được bào chữa của công dân trong trường hợp họ không đủ khả năng thuê luật sư.

- Tiếp tục triển khai hiệu quả Luật Trợ giúp pháp lý sửa đổi một số điều Luật Trợ giúp pháp lý năm 2017, các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành và đề xuất sửa đổi Luật Trợ giúp pháp lý theo hướng vận hành Trung tâm trợ giúp pháp lý nhà nước với tư cách là một tổ chức hành nghề chuyên nghiệp, hiện đại, phạm vi thực hiện trợ giúp pháp lý theo hướng không phụ thuộc vào địa giới hành chính mà người thực hiện trợ giúp pháp lý được hành nghề trong phạm vi toàn quốc; quy định trợ giúp pháp lý là một trong những cơ chế bảo đảm quyền bào chữa của công dân trong trường hợp họ không đủ khả năng thuê luật sư góp phần bảo đảm mọi người dân được hưởng công bằng trước công lý. Căn cứ vào thực tế phát triển trợ giúp pháp lý và mô hình các cơ quan tư pháp giai đoạn này để có nghiên cứu mô hình trợ giúp pháp lý, người thực hiện trợ giúp pháp lý phù hợp.

- Kế thừa, phát triển các kết quả đã đạt được của giai đoạn 2025 – 2030 để đưa hoạt động trợ giúp pháp lý lên tầm chuyên nghiệp hóa, hiện đại hóa, đáp ứng nhanh, hiệu quả nhu cầu người dân.

Dự kiến sản phẩm đầu ra giai đoạn 2031 - 2045:

- Đề xuất đưa nội dung được trợ giúp pháp lý miễn phí trong quyền được bào chữa trong trường hợp họ không đủ khả năng thuê luật sư - là một quyền cơ bản của công dân trong Hiến Pháp.

- Xây dựng Luật Trợ giúp pháp lý (sửa đổi) và các văn bản quy định chi tiết, hướng dẫn thi hành.

- Các sản phẩm đầu ra khác.

4. Kinh phí và tổ chức thực hiện Đề án

4.1. Kinh phí thực hiện Đề án do ngân sách nhà nước bảo đảm theo phân cấp ngân sách hiện hành và nguồn kinh phí hợp pháp khác (nếu có) theo đúng quy định pháp luật. Căn cứ nhiệm vụ tại Đề án này, các cơ quan, tổ chức xây dựng dự toán thực hiện nhiệm vụ được giao, tổng hợp vào dự toán chi ngân sách nhà nước hàng năm, trình cơ quan có thẩm quyền phê duyệt.

4.2. Phân công trách nhiệm

a) Bộ Tư pháp

- Chủ trì, phối hợp với Bộ Nội vụ, Bộ Tài chính, các Bộ, ngành, tổ chức có liên quan triển khai thực hiện Đề án; hướng dẫn, kiểm tra, giám sát, tổng hợp tình hình thực hiện Đề án.

- Tổ chức, chỉ đạo thực hiện các nội dung của Đề án; chủ trì, phối hợp các Bộ, ngành và hướng dẫn các địa phương tổ chức thực hiện các nhiệm vụ, giải pháp nêu trong Đề án; định kỳ sơ kết, tổng kết báo cáo Thủ tướng Chính phủ việc triển khai thực hiện Đề án.

b) Bộ Tài chính

Chủ trì, phối hợp với Bộ Tư pháp, Bộ Nội vụ và các Bộ, ngành có liên quan bố trí kinh phí hàng năm ở Trung ương để triển khai thực hiện Đề án từ năm 2023.

c) Các Bộ, ban, ngành có liên quan

- Bộ Nội vụ, Bộ Công an, Bộ Thông tin và Truyền thông, Bộ Lao động - Thương binh và Xã hội, Thanh tra Chính phủ, Ủy ban Dân tộc căn cứ chức năng,

nhiệm vụ của mình phối hợp với Bộ Tư pháp trong việc triển khai thực hiện Đề án.

- Đề nghị Tòa án nhân dân tối cao, Viện kiểm sát nhân dân tối cao chỉ đạo trong ngành tích cực phối hợp các nội dung trong công tác trợ giúp pháp lý.

d) Ủy ban nhân dân tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương có trách nhiệm tổ chức triển khai các nhiệm vụ, giải pháp của Đề án. Hội đồng nhân dân cấp tỉnh bố trí kinh phí từ ngân sách nhà nước địa phương để thực hiện các nội dung của Đề án thuộc trách nhiệm của địa phương theo quy định phân cấp ngân sách nhà nước.

đ) Đề nghị các tổ chức chính trị - xã hội, tổ chức xã hội – nghề nghiệp gồm Liên đoàn luật sư Việt Nam, Trung ương Hội luật gia Việt Nam, Trung ương Hội Liên hiệp phụ nữ.... theo chức năng, nhiệm vụ chủ động phối hợp với Bộ Tư pháp, các địa phương tổ chức triển khai các nội dung có liên quan./.